

بررسی عملکرد ادیپ در نمایشنامه ادیپ شهریار و شیرویه در اثر خسرو شیرین نظامی

عبدالصمد دشتی

کارشناس ارشد ادبیات نمایشی، دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر-ایران

چکیده

مقاله حاضر با عنوان بررسی عملکرد ادیپ در نمایشنامه‌ی ادیپ شهریار و شیرویه در اثر خسرو و شیرین نظامی، با هدف بررسی مقوله‌ی پدرکشی در این دو اثر به مقایسه‌ی تطبیقی این دو اثر می‌پردازد. در این تحقیق پس از بررسی مبانی نظری و تحقیقات پیشین، نخست روش‌های نقد مختلفی نظیر اسطوره‌شناسی، جامعه‌شناسی، ساختارشناسی و نشانه‌شناسی ساختارگرا معرفی شده، سپس وضعیت اساطیر در ایران و یونان مورد بررسی قرار گرفته و با یکدیگر مقایسه شدند. پس از آن به تقدیر که یکی از موضوعات مهم در درام یونان تقدیر است، پرداخته شد و اندیشه و آثار نظامی نیز معرفی گردید. بعد از آن ادیپ شهریار و کشته شدن شیرویه به دست خسرو پرویز از مناظر مختلف اسطوره‌ای، جامعه‌شناسی و تاریخی مقایسه شد و ملاحظه گردید که اثر نظامی با واقع‌های تاریخی و روایت فردوسی چه تفاوت‌هایی دارد. مقوله‌ی خویشاوندکشی مورد بررسی قرار گرفت و این امر در شرق و غرب با هم مقایسه شده، نمایشنامه‌ی ادیپ شهریار و پدرکشی در داستان نظامی به صورت تطبیقی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند. پس از آن نتیجه‌های حاصله‌ی این رساله نگاشته شد. نتایج به دست آمده که با فرضیه‌ی نخستین پژوهش نیز هماهنگ است، حاکی از این است که در یونان در میان اساطیر و خدایان نیز امر پدرکشی رایج بوده و مذموم شناخته نمی‌شده است؛ حال آنکه در ایران چه در میان اساطیر و چه افسانه‌ها شخصیت پدرکش شخصیتی منفور بوده است. هم‌چنین آگاهی از پدرکشی در اساطیر یونان امری محال بوده حال آنکه پدرکشی در ایران آگاهانه و بر اساس قصد و نیت قبلی انجام می‌گرفته است.

واژه‌های کلیدی: ادیپ شهریار، شیرویه، پدرکشی، اسطوره.

